

Postanowienie z 25 stycznia 2005 r., [Ts 109/04](#)
**PRZYMUS ADWOKACKI W POSTĘPOWANIU PRZED TRYBUNAŁEM.
SKARGA KONSTYTUCYJNA Z POWODU ORZECZENIA TRYBUNAŁU**

Rodzaj postępowania: wstępna kontrola skargi konstytucyjnej Inicjator: osoba fizyczna	Skład orzekający: 3 sędziów	Zdania odrębne: 0
--	---------------------------------------	-----------------------------

Pan Marek J. wniósł do Trybunału skargę konstytucyjną skierowaną przeciwko jednemu z przepisów ordynacji podatkowej. Na etapie wstępnego rozpoznania skargi (art. 49 w związku z art. 36 ustawy o TK) Trybunał postanowił (sygn. Ts 210/03) odmówić nadania skardze dalszego biegu, ponieważ miała ona braki formalne, których pełnomocnik skarżącego nie usunął w wyznaczonym terminie. Od tego postanowienia Trybunału skarżący wniósł, sporządzone przez niego samodzielnie, zażalenie. Trybunał postanowił pozostawić je bez rozpoznania, uzasadniając to tym, że wbrew art. 48 ust. 1 ustawy o TK nie zostało ono sporządzone przez fachowego pełnomocnika. Powołany przepis wymaga bowiem, aby skarga konstytucyjna oraz zażalenie na odmowę nadania jej dalszego biegu były sporządzone przez adwokata lub radcę prawnego (tzw. przymus adwokacki, zwany też przymusem adwokacko-radcowskim).

Z kolei skarżący, czyli pan Marek J., postanowił wnieść nową skargę konstytucyjną – tym razem skierowaną przeciwko wspomnianemu art. 48 ust. 1 ustawy o TK. Jako „ostateczne orzeczenie” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, na podstawie którego orzeczono o jego prawach i obowiązkach, skarżący wskazał wspomniane wyżej postanowienie Trybunału Konstytucyjnego pozostawiające bez rozpoznania jego zażalenie na odmowę nadania dalszego biegu jego pierwszej skardze konstytucyjnej. W tym miejscu należy przypomnieć, że polski model skargi konstytucyjnej polega na kontroli wyłącznie norm prawnych, a nie aktów stosowania prawa (np. orzeczeń sądowych), jednak warunkiem skutecznego wniesienia skargi jest wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia w indywidualnej sprawie skarżącego, z którym wiąże on naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw. Rozstrzygnięcie takie powinno pochodzić od „sądu” lub „organu administracji publicznej” (art. 79 ust. 1 Konstytucji).

[Postanowieniem z 29 września 2004 r.](#) (sygn. jak w niniejszej sprawie) Trybunał, w składzie jednoosobowym, odmówił nadania biegu tej nowej skardze konstytucyjnej pana Marka J., ponieważ skarżący nie sprecyzował, które z jego konstytucyjnych wolności lub praw zostały naruszone (por. art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK). Ponadto Trybunał, powołując się na swoje wcześniejsze orzecznictwo (por. postanowienie z 28 listopada 2001 r., [SK 12/00](#)), stwierdził, że niedopuszczalne jest wniesienie skargi konstytucyjnej na tle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ ten nie jest „sądem” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Omawiane tutaj postanowienie, wydane w składzie trzyosobowym, zapadło wskutek złożenia zażalenia na powyższe rozstrzygnięcie. Chociaż Trybunał, wobec niewskazania przez skarżącego konstytucyjnych wolności lub praw, jakie zostały naruszone, nie uwzględnił zażalenia, to jednak stanowisko dotyczące interpretacji pojęcia „sąd” na gruncie art. 79 ust. 1 Konstytucji, wyrażone w uzasadnieniu (tezy 3 i 4), może stanowić zapowiedź zmiany dotychczasowej linii orzeczniczej w tej kwestii.

ROZSTRZYGNIECIE

Trybunał postanowił nie uwzględnić zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. Przymus adwokacki w postępowaniu w trybie skargi konstytucyjnej dotyczy tylko sporządzenia skargi oraz zażalenia na postanowienie o odmowie nadania jej dalszego biegu (art. 48 ust. 1 ustawy o TK). Przymus ten dotyczy nie tylko pism zatytułowanych „skarga konstytucyjna” czy „zażalenie”, lecz także wszystkich pism stanowiących uzupełnienie skargi konstytucyjnej lub zażalenia, bez względu na to, czy zostały one nadesłane w odpowiedzi na zarządzenie sędziego wzywające do uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej, czy też z własnej inicjatywy skarżącego. Poza pismami, o których mowa wyżej, skarżący może sporządzić osobiście każde inne pismo procesowe.
2. Niezasadne jest twierdzenie skarżącego, że zaskarżony przepis pozbawił go możliwości działania w toku postępowania, będąc przez to sprzecznym z zasadą demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).
3. Wątpliwości interpretacyjne dotyczące praw konstytucyjnych należy rozstrzygać na korzyść jednostki. Dotyczy to w szczególności prawa do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Powyższa dyrektywa, jak również *ratio legis* wskazanego przepisu Konstytucji uzasadniają przyjęcie szerokiej wykładni pojęcia „sąd” użytego w tym przepisie, obejmującej także Trybunały.
4. Nie można zatem wykluczyć, że naruszenie prawa do skargi konstytucyjnej, rozumianego jako prawo do żądania zbadania konstytucyjności aktu normatywnego (art. 79 ust. 1 Konstytucji), nastąpi w wyniku postanowienia Trybunału Konstytucyjnego wydanego na podstawie przepisów ustawy o TK regulujących zasady wnoszenia i rozpatrzenia skargi konstytucyjnej. Konstytucyjność tych przepisów mogłaby być w takim wypadku badana w trybie skargi konstytucyjnej.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 79. 1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

Ustawa o TK

Art. 36. 1. Wniosek [...] prezes Trybunału kieruje do wyznaczonego przez siebie sędziego Trybunału w celu wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym.

2. Jeżeli wniosek nie odpowiada warunkom formalnym, sędzia Trybunału wzywa do usunięcia braków w terminie 7 dni od daty zawiadomienia.

3. Gdy wniosek jest oczywiście bezzasadny lub braki nie zostały usunięte w określonym terminie, sędzia Trybunału wydaje postanowienie o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu.

4. Na postanowienie w sprawie nienadania wnioskowi dalszego biegu wnioskodawcy przysługuje zażalenie do Trybunału w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

5. Trybunał, na posiedzeniu niejawnym, postanowieniem pozostawia bez rozpoznania zażalenie wniesione po upływie terminu określonego w ust. 4.

6. Po stwierdzeniu, że zażalenie zostało wniesione w terminie, prezes Trybunału kieruje je do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym przez Trybunał i wyznacza termin rozpoznania.

7. Trybunał, uwzględniając zażalenie, kieruje sprawę do rozpoznania na rozprawie. Na postanowienie o nieuwzględnieniu zażalenia nie przysługuje środek odwoławczy.

Art. 47. 1. Skarga poza wymaganiami dotyczącymi pisma procesowego powinna zawierać:

- 1) dokładne określenie ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją,
- 2) wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób - zdaniem skarżącego - zostały naruszone,
- 3) uzasadnienie skargi, z podaniem dokładnego opisu stanu faktycznego.

2. Do skargi należy załączyć wyrok, decyzję lub inne rozstrzygnięcie, z podaniem daty jej doręczenia, wydane na podstawie zakwestionowanego aktu normatywnego.

Art. 48. 1. Skargę i zażalenie na postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu sporządzają adwokat lub radca prawny, chyba że skarżącym jest sędzia, prokurator, notariusz, profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych.

2. W razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej, skarżący może zwrócić się do sądu rejonowego jego miejsca zamieszkania o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego. Do czasu rozstrzygnięcia przez sąd wniosku nie biegnie termin przewidziany w art. 46 ust. 1.

Art. 49. Skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu; art. 36 stosuje się odpowiednio.